

Stadionpark

Boegbeeld voor Rotterdam Sportstad

In 2008 is de gemeente Rotterdam begonnen met de planvorming rondom Stadionpark, een gebiedsontwikkeling in het gebied rondom de Kuip. Met de bouw van een nieuw stadion binnen het project dingen Nederland en België mee naar de organisatie van het WK in 2018. De snelheid die daarvoor nodig is in verhouding tot de verbetering die het ook op stadsniveau teweeg moet brengen, is een kwestie van balanceren. Het ontwerp-team bestaande uit KCAP, H+N+S en dS+V heeft de gebiedsvisie gemaakt. Nu wordt door ditzelfde team aan de structuurvisie en het masterplan gewerkt die eind 2009 moeten zijn afgerond. Bart Wubben, landschapsarchitect in het ontwerp-team, legt het dilemma van Stadionpark bloot.

Bart Wubben

Landschapsarchitect dS+V
Gemeente Rotterdam
b.wubben@dsv.rotterdam.nl
Postbus 6699
3002 AR Rotterdam

Rond 2030 is het Stadionpark een embleem van Rotterdam. De 'Nieuwe Kuip' aan de Maas is de trots van Zuid en geniet internationale bekendheid. Op steenworp afstand van het stadion ligt de Sport Campus Stadionpark. De sportwereld, het bedrijfsleven en onderwijs komen hier samen en versterken elkaar. Het gebied heeft een brede sportcultuur met aandacht voor diversiteit, meer bewegen en een actieve leefstijl. Een openbaarvervoersknooppunt, met treinstation Stadionpark, zorgt voor een goede bereikbaarheid van het gebied. Naast de 400-meter kunstijsbaan liggen velden voor de sportverenigingen. Er kan gerecreëerd worden op pleinen en in groengebieden. Voor voetgangers en fietsers zijn er heldere routes, ook richting trein- en metrostation en parkeerlocaties. Kortom: Stadionpark is het boegbeeld van Rotterdam Sportstad, een knooppunt op Zuid en een aantrekkelijk nieuw stadsdeel.

Door de unieke sportcultuur en de bouw van de nieuwe Kuip zal het nieuwe stadsdeel veel bedrijvigheid en bezoekers aantrekken. Bereikbaarheid en parkeren zijn dan ook belangrijke thema's bij de ontwikkeling van het gebied. Maar ook wonen, onderwijs en werkgelegenheid voor de bewoners van Zuid evenals groen en water krijgen de aandacht.

I love Rotterdam-Zuid

De ontwikkeling van de Kop van Zuid was een goede aanzet om het woonmilieu op Zuid te verbeteren. Stadionpark kan in het verlengde daarvan een belangrijke bijdrage leveren, met goede woningen, grote variatie aan onderwijs en voorzieningen, en werkgelegenheid in de buurt. Vooral voor bewoners die buiten de stad werken en willen recreëren, zijn de goede metro- en treinverbindingen ideaal. Ook de ligging aan de rivier draagt bij aan de kwaliteit van wonen in het gebied. Maar het Stadionpark mag niet op zichzelf staan. Daarom komen er verbindingen die de barrièrewerking van het aanwezige spoor opheffen en het woonmilieu van de omliggende wijken een impuls geven. Over het spoor heen, en gecombineerd met bebouwing en openbare ruimtes, worden oost-westgerichte verbindingen voor fietsers en voetgangers aangelegd. Nieuwe routes maken het nieuwe OV-knooppunt vanuit de deelgemeenten Feijenoord en Charlois optimaal bereikbaar.

De gebiedsontwikkeling biedt kansen om de natuurwaarden en de waterhuishouding in het gebied aanzienlijk te verbeteren. Door het vergroten en verbreden van watergangen, zoals de singels en de aanwezige boezem, neemt

Stadionpark icoon op niveau van Rotterdam Zuid, de regio, Nederland en Europa

Met het stadion aan de Maas zoekt de gebiedsontwikkeling de rivier op

de bergingscapaciteit toe. Bovendien kan extra water worden ingezet om park dat onderdeel uitmaakt van het project als recreatie- en natuurgebied aantrekkelijker te maken. Ook het aanwezige eiland in de Maas, het Eiland van Brienoord kan als stadsnatuurgebied een impuls krijgen.

Icoon op regionaal en internationaal niveau

Met het nieuwe stadion en de schaatsbaan worden ook twee bovenlokale functies toegevoegd. Ze hebben een aantrekkingskracht op regionaal en nationaal niveau en wat betreft het nieuwe stadion zelfs internationaal niveau. Ze hebben ook een geheel eigen dynamiek. De schaatsbaan moet er 'zo snel mogelijk zijn' en met het nieuwe stadion dingen we als Nederland en België mee naar de organisatie van het WK-voetbal van 2018. Het halen van het jaar 2018 zet de planning van het gehele project onder druk. Daarnaast vragen de voorzieningen om een optimale bereikbaarheid. Daarom moeten het openbaar vervoer en de infrastructuur voor autoverkeer fors worden verbeterd. Het huidige evenementenstation Stadion moet worden uitgebreid tot een volwaardig NS-station Stadionpark en er wordt ingezet op een nieuwe metroverbinding van Zuidplein naar Kralingse Zoom.

De Nieuwe Kuip zal straks plaats bieden aan 80.000 toeschouwers. Met die groei van de stadioncapaciteit is het noodzakelijk een behoorlijke verschuiving te realiseren in het aantal bezoekers dat met de auto komt en het aantal dat met openbaar vervoer reist. Het streven is dat straks ongeveer de helft van de bezoekers met het openbaar vervoer naar het stadion komt (nu is dat circa een kwart). Dit levert voor het gebied een enorme opgave op.

Polls en forums

Bovenstaande omschrijving en het schema wat dit weergeeft levert zowel de ambitie als de discussie van Stadionpark op. Met de gebiedsontwikkeling is ingezet om de grote iconen een rol te laten spelen in het maken van de stad. Niet iedereen is er van overtuigd dat dit de beste manier is om aan de stad te werken. Zo is ook niet iedereen even enthousiast als wij, de plannenmakers. Wat bijvoorbeeld te denken van een site als geennieuwekuip.nl of de elf ingediende moties bij de raadsvergadering over het project op 14 mei 2009 (waarvan er tien werden aangenomen). En los daarvan nog de discussies en artikelen in kranten en op forums die door verschillende burgers, lobbyclubs en politieke partijen zijn gevoerd en geschreven. Dit doet de vraag opkomen of we met het project Stadionpark wel op de goede

weg zijn. Hebben we, met andere woorden, nog wel een project?

Kijken we door onze oogharen naar de verschillende discussies dan moeten we constateren dat iedereen het in grote lijnen wel met ons eens is. Maar door de schaal van de gebiedsontwikkeling en daarmee het grote ruimtebeslag en hoeveelheid thema's die worden aangesneden zijn er een hoop subonderdelen waarmee men het oneens kan zijn.

Communicatietraject

Hoe komt het dan dat er nu nog zo veel discussies spelen? Wat is of wordt er aan gedaan om het te voorkomen? Met de start van de gebiedsvisie is naast en met het ontwerpteam ook een groot communicatietraject gestart. Er is gekozen om deze groepen niet te mengen door algemene avonden te organiseren, omdat de belangen zo uiteenlopend zijn dat dat geen recht zou doen aan de inhoud. Bewoners zouden bijvoorbeeld overdonderd kunnen worden door vaktal en diepgaande kennis over specifieke onderdelen als watersystemen terwijl de kennis die zij hebben over hun eigen wijk geen ruimte zou krijgen. Het communicatietraject speelt zich af in meerdere gremia zoals de politiek, inwoners van Rotterdam-Zuid, direct belanghebbenden (zoals de sportclubs in het gebied), de markt en last but not

least expertgroepen.

Om met de laatste te beginnen is er een serie expertgroepen (sectorale werkgroepen voor onder andere water, natuur, sport en verkeer). Met deze groepen is gedurende het jaar gewerkt wat heeft opgeleverd dat hieruit geen onverwachte bezwaren zijn gerezen. Met de bewoners van Rotterdam-Zuid zijn vorig jaar twee werksessies gehouden. De werksessies, genaamd lenteavonden en zomeravonden, besloegen beiden vijf avonden waarin met alle mogelijke betrokkenen uit de omgeving de vraag te formuleren en de tussenstand te bespreken. Uiteindelijk is aan deze groep apart een eindpresentatie gegeven.

Met de markt is juist op een veel terughoudender manier te werk gegaan. Bijna volgens ontwikkeling oude stijl is door de gemeente gewerkt om zelf te ontdekken wat de mogelijkheden zijn om

vervolgens in september 2008 de markt te bevragen of wat we hadden bedacht in vruchtbare aarde kon vallen. Het antwoord van de marktpartijen daarop was een unaniem ja.

De politiek en de direct betrokkenen zijn juist op een heel actieve manier betrokken geweest. Op meerdere momenten in het proces is er met hen gesproken over de mogelijkheden en onmogelijkheden en natuurlijk de wensen en de kansen. Voor wat betreft de politiek geldt B&W als centraal bestuur in Rotterdam als opdrachtgever voor de ontwikkeling. Daaronder kent de gemeente nog een bestuurslaag voor de verschillende deelgemeentes. Vanuit die laag is ook het dagelijks bestuur van de deelgemeente IJsselmonde opdrachtgever. Zij werden als opdrachtgevers intensief op de hoogte gehouden.

Met bijvoorbeeld Stadion NV, de beheerder van de Kuip en ontwikkelende

partij van het nieuwe stadion wordt veel contact onderhouden om een haalbaar plan te kunnen maken. Stadion NV verzorgt vervolgens weer het contact met de KNVB welke het bidboek zal moeten maken voor deelname aan het WK.

Symbol voor een nieuwe start

Is er dan eigenlijk wel iets aan de hand? Ja, dat is er zeker. Er zijn na bovenstaand proces nog steeds mensen die zich niet in de plannen kunnen vinden. Daarbij is het in feite niet eens interessant of het veel of weinig mensen zijn. Veel interessanter is het of de bedenkingen hout snijden. Een aantal van die bedenkingen deden en doen dat zeker. Kijken we bijvoorbeeld naar het enthousiasme waarmee we als ontwerpgroep het Eiland van Brienoord onder handen hebben genomen in de eerste fase dan zijn daar door de zomeravonden behoorlijk wat nuances in aangebracht. Voor deze stadsnatuuroase

Stedenbouwkundige voorbeelduitwerking gebiedsontwikkeling stadionpark

Met het realiseren van een sportcampus op Zuid wordt een uitwisseling tussen top- en breedtesport mogelijk

waren de meest uiteenlopende plannen van hotels in de natuur tot jachthavens bedacht. Na consultatie bij de bewoners is gebleken dat we daarmee de plank toch wel behoorlijk missloegen en de eigen kracht van het eiland niet gebruikten om het gebied mee te verbeteren. In de gebiedsvisie is daarom het eiland veel meer vanuit de stadsnatuurkant benaderd. Doorbouwen op de riviernatuur met zijn grienden en het laten bestaan van de struinnatuur is nu een uitgangspunt. Stedelijke activiteiten zoals jachthavens en hotels blijven op het vaste land. Het ondersteunen van de natuurfunctie door het bestaande scoutinggebouw op het eiland (Arend en de Zeemeeuw) aan te vullen met een Natuur, Milieu en Educatiecentrum zijn daarin volgens de ontwerpgroep interessante ontdekkingen. In die zin werpt een dergelijk proces vruchten af. Procesmatig is dit soms wel lastig maar in de bedenkingen zitten soms interessante ontwerpuitdagingen verborgen die gaan van planologische oplossingen tot inrichtingsplanniveau.

Op vrijwel alle niveaus wordt nu gewerkt om zeker te zijn dat wat we voorstellen

ook echt kan. Het plan wordt hierdoor alleen maar beter. In juli komt de ontwerp-structuurvisie ter inzage te liggen waar mensen voor het eerst in de formele zin van de wet op de ruimtelijke ordening op kunnen reageren. We hopen tegen het eind van 2009 met de vaststelling van het masterplan en de structuurvisie de meeste personen in ons ja-kamp te mogen verwelkomen. Dat dit mogelijk is laten de laatste reacties op de site over de Nieuwe Kuip zien. Zoals de laatste post op het forum van een zekere Mark:

“Het wordt eens tijd voor een nieuw stadion. De Kuip is mooi, maar moet toch een keer vervangen worden. Al die mensen die geen nieuw stadion willen zijn gewoon bang voor de toekomst van Feyenoord. Want de Kuip is het verleden en het verleden van Feyenoord was goed. Je kan beter een nieuw stadion bouwen om symbool te staan voor een nieuwe start, dan het oude stadion blijven gebruiken om te blijven denken aan betere tijden.”

Summary

The city of Rotterdam started designing an 'area development plan' containing several venues (a new football stadium and ice-skating rink) and redevelopment of a sport complex and park. This inner city development foresees in becoming an integral part of the city bringing the surrounding districts to a higher level. With this development the KNVB together with the KBVB are proposing themselves for organising the WK football 2018. This puts pressure on the project concerning the realisation in time. But it might also mean that in order to make it in time the content of the design is at stake. To manage these dilemmas the city of Rotterdam set up a communication process. This communication process was set up in order to make use of the knowledge of local inhabitants, experts and politicians.